

Bella, bruixa, estimada

MARIA BARBAL

El Josep conduïa mentre m'ampliava la nova que m'havia comunicat per telèfon feia dies. La casa del poble amenaçava ruïna i calia avaluar-ne la situació.

Ell i jo solíem coincidir-hi durant l'agost, al voltant de la Festa Major. El meu germà amb la seva dona; jo, amb el Carles. Feia quatre estius des de l'últim cop. Aquell vespre de setembre viatjàvem cap al poble on tots dos havíem nascut. El seu nen tenia tan sols un mes i els havia semblat millor que la meva cunyada es quedés a Sabadell amb el petit. El meu home era al Zaire fent un reportatge.

Al cap d'una estona, la veu del Josep m'havia interromput el pensament.

– Porto una mica de llenya. Has agafat el sac de dormir?

Li havia fet cas, però el que ell m'havia proposat no em feia gota de gràcia: dormir als bancs, a vora de la llar. Tot devia estar ple de pols i arribaríem ben de nit. Com si m'hagués sentit cavil·lar, va fer:

– Diu el Julià que la zona on està pitjor és la dels dormitoris. Estic segur que podem encendre foc a la cuina i que hi estarem la mar de bé.

Vaig fer que sí amb el cap. Sentir parlar del foc m'havia fet anar enrere en el temps, als hiverns de quan era nena. Em vaig veure al carrer, terra i rocs, amb la faldilla fins als genolls, un jersei de llana vermella, mitjons curts, botes de sola de goma i la trena fins al coll. La bufanda blau marí. On quedava, llavors, el fred? Casa nostra és a prop de l'abeurador. A l'estiu era un carrer ple de pols, adés passejat per olors variades, però aquella tarda de gener el vent de port l'havia deixat escombrat, com llimat amb paper de vidre. La llum era la dels dies serens o aquella de l'aparició de l'àngel a la funció d'Els Pastorets. Sí, hi havia un esclat clar en contrast amb el terra, tacat ja per la fosca.

Qui era el meu company de jocs? A què jugàvem? El temps ho havia esborrat com fa amb alguns rastres. Devia fer molt fred, però tampoc no me n'ha quedat gravada la intensitat. Segurament, a sota del jersei, jo duïa una d'aquelles samarretes fetes de mitja amb llana gruixuda, d'aquella que feia posar vermelles les pells tendres. Mare m'hi clavava, amb una imperdible, l'escapulari dins d'una fundeta de roba fosca. Semblava una mosca damunt el plat de crema. Eren de

color mel, les meves samarretes d'hivern, i fins que no em van créixer els pits les vaig dur.

Aquella línia de llum, doncs, devia ser resplendent com l'espera de la vigília de Reis. De sobte, fent tombs al desig de dolces sorpreses per l'endemà, recordo que vaig dir:

– Avui és el dia més feliç de la meua vida.

Saltàvem. Llavors no paràvem quietos ni un instant. No sé si el meu company, si fa no fa de la meua edat, va dar-me resposta. Per a ell era també el vespre d'un cinc de gener.

– En acabat de sopar, trauré un cabàs al balcó!

– Jo deixaré civada i aigua als camells!

– I jo, nous i pa als patges!

– Vas enviar la carta?

– Sí, el meu pare em va ajudar a escriure-la.

– Diu ma mare que als Reis no els cal llegir per saber qui ha fet bondat i qui no.

Les paraules es tibaven més cada cop entre nosaltres i recordo que jo em vaig posar a córrer. Ell va venir-me al darrere. Quan em va enxampar, la bufanda em feia molta nosa, suava. M'havia agafat fort els canells i em pitjava els braços a cada costat. La pregunta se li havia escapat d'entre les dents serrades, a sota de les nines fixes dels ulls.

– Què seràs quan siguis gran?

De què valia respondre? M'esperava una empenta, una escopinada, un cop de peu, una pessigada, un bolet. Ell era més valent. Em vaig recordar d'aquell instant. Havia alçat els ulls a la muntanya i l'havia vist de color violeta, d'aire absent, li havia dirigit un prec. Després vaig respondre:

– Seré el que tu vulguis.

La pressió de les seves mans es va afluixar als meus canells i, abans de deixar-me anar, em va fer un petó on els llavis s'ajunten. En acabat, tots dos vam arrencar a córrer costa avall fent l'avió.

Es veu que somreia i el meu germà em va mirar de reüll. Devia estar tip de conduir, s'havia fet fosc del tot.

Havia dormit d'una tirada, dins del sac i damunt d'una roba de fons groc palla, estampada amb flors roses i verdes, que la mare havia cosit i farcit per esmorteir la duresa del banc. Allò havia passat molt temps enrere, quan ella era capaç de posar il·lusió en qualsevol carallada i de passar hores per obtenir un resultat que fes un xic de goig.

Estava cruixida, no em venia gens de gust de llevar-me i em distreia repassant tot allò que atenyia amb la mirada, sense bellugar. El Josep tenia l'aire de dormir profundament. Les cendres de la llar quedaven en penombra; per contra, la taula resplendia sota la llum del matí. Els vidres de la finestra es veien llepats, però no tan bruts com hauria calgut esperar d'uns anys d'abandó. El marc de fusta pintada

de color cafè feia la impressió de resistència òptima. Per fi, em vaig incorporar i vaig esguardar el rellotge. Dos quarts de nou. Fins al cap d'una hora no teníem la cita amb el Julià, el paleta. Amb l'anorac damunt del pijama i les botes, calçades sense mitjons, em vaig acostar al vidre.

Al fons, el campanar llúia la seva caputxa de lloses i, a través de l'arc, en l'obertura esvelta, la campana immòbil només ensenyava mig cos. Se superposaven les cases, amb gest reservat de les pedres fosques que componien les façanes, però s'endevinava l'espai que les distanciava entre si. A l'altra banda del carrer, una xemeneia de coll en merlet despatxava flocs de fum juganers com l'escuma; a sota, vaig sentir escatainar. Vaig obrir la finestra amb esforç i, al cap d'uns moments, del carrer em van arribar dues veus.

– Que hi són, els de Teresa?

– Hi ha d'haver algú. Mira el cotxe vermell davant de la porta.

– M'estranya. A la tardor no hi acostumen a venir.

– Des que ella falta... ja se sap.

– Quins farts se n'havia fet, la pobra!

– Al Joan li hauria anat millor una dona més valenta.

– Li va donar dos fills ben certs i adrets!

– Tu saps si es va casar la xicoteta?

– Uns quants camins va pujar amb un minyó, pelut i no gaire alt, però xerraire i rialler.

Em va fer somriure el dibuix del Carles.

– I del xicot, ¿què se'n sap?

– Del Joan?

– No el van batejar pas com el pare: li diuen d'una altra manera.

– Josep?

– Em sembla que sí. Com es digui, em vinc a referir al germà de la Marta.

– Fa temps que no se'l veu. Es devia casar.

– Era igual que son pare.

– Jo crec que s'assemblava més a la mare, era pastat a la Teresa.

– Però, dona, no veus que s'assembla al que surt a la tele, aquell de dos quarts de set, amb bigoti!

– Qui vols dir?

– Però, que no veus la teletrés?

– Sí, però no sé si t'entenc. A qui s'assembla el Josep?, a son pare o al de la tele?

– Tots tres són un. Em vinc a referir a aquell que presenta molts senyors, i de tant en tant alguna dona, i enraonen de tot, perquè abans jo era una ignorant, que de res no sabia sinó del poble, i, a més, de la majoria de les coses ni se'n podia parlar. Ara amb la tele, no deixen res per verd.

– Què vols que et digui, hi ha hores que fins em fa mania.

Llavors les veus es van superposar i vaig tancar la finestra amb compte.

Jo les coneixia, aquelles dones, però no em recordava dels seus noms. El meu germà, ignorant que podia fer un salt a la fama gràcies a la semblança amb el presentador, i llunyà al misteri de la trinitat establerta per la veïna, continuava dormint com el guix.

Vaig recórrer la casa. Cada espai era un seguit de records i, al mateix temps, cada cosa em semblava forastera. Al segon pis, on hi havia els dormitoris, plantada al davant de la finestra que mirava al nord, de sobte em vaig veure amb setze anys. Per aquells temps, cada dilluns baixava a la capital de comarca per estudiar al col·legi de noies. Quan el cap de setmana tornava al poble, mare em manava feines de casa que jo feia sense ganes. Aquell dissabte, amb el drap de la pols en una mà, vaig quedar envescada de tan bonica com veia la muntanya estimada. Sense quasi adonar-me'n, amb els ulls encara fits al seu cim, li vaig demanar que s'acabés ja aquella rutina, que canviés la meua vida. Va ser com una pregària sense veu.

Tampoc en aquells moments, recordant, m'era possible apartar-ne fàcilment la mirada. La veia completament blava, tan quieta com era en la meua adolescència, cansada llavors jo de la vida que duïa. Una esgarrifança a l'esquena va acompanyar la por de sentir un desig davant seu. El truc del paleta va ressonar al cap de l'escala i vaig pensar que arribava abans de l'hora i que m'havia salvat.

Quan el Julià va marxar, vam preparar l'esmorzar i vam començar la caminada. Vam enraonar sobre el pressupost de les obres fins que la pujada va exigir-nos anar a poc a poc i en silenci. Sense haver-nos proposat aquella excursió, tots dos avançàvem per un trajecte gravat per repetició a les nostres memòries. Al cap d'una estona, arribàvem al millor tros de casa. Ens vam quedar clavats al seu davant uns instants llargs. Ja no ens pertanyia. La nostra mare ho havia venut tot sinó la casa; per la seva banda, la persona que li havia comprat aquell tros magnífic havia acabat abandonant-lo uns quants anys més tard. Em vaig asseure a dalt de la paredeta que el separava del camí i el Josep em va imitar tot seguit; una mata d'ordigues em llepava la sola de les botes. Va ser ell qui va tenir la idea de continuar caminant fins a la font propera. Podia pensar que el seu record s'havia fos entre les pàgines dels llibres que durant anys havia estudiat, però només sentir-ne el nom, va convocar a l'acte un doll potent damunt de lloses fosques. Vaig fer un salt i l'ordiga va quedar amb un pam de nas.

El corriol s'havia perdut en alguns trossos i feia difícil la pujada. Vam parar per aquietar l'alè. A sota, el poble era com un monument coronat de pissarres. Em vaig girar per contemplar la muntanya. Resplendia. La seva pell era groga, verda i torrada, un espai d'aparença clara i acollidora. L'aire sever que el to blau li donava havia desaparegut. Però, a mi, aquesta ja no m'enganya!, vaig pensar. El Josep va dir «quina meravella» i em vaig esborronar com si hagués lloat el cap d'un escurçó. Vaig continuar caminant. Seguia atentament el rastre de la dreuera fins que el meu germà va dir que ja hi érem. Amb el ganivet va esbrollar el lloc i un raig silenciós i transparent va aparèixer, em va semblar un prodigi. La font del Tro.

Vaig tombar el cap a la muntanya desitjant no sentir-me vigilada. Encara era envaïda de llum daurada i el seu gest era vagament maternal. Tu no m'ensarrones, vaig pensar encara, i de seguit el meu peu dret va relliscar. Vaig acabar a terra sense que m'hagués fet mal, mentre el Josep s'asseia al meu costat tot rient. Allí vam esmorzar. En acabat, va enraonar de la feina, de la seva dona, del fill de tots dos, aquella criatura que jo tan sols havia vist un cop, a la clínica on havia nascut. Va parlar de la ciutat. Ens converteix en titelles, va reblar. Jo me l'escoltava amb la placidesa d'un sisè sentit, com si fos obra d'un altre ésser empènyer, després de tants silencis, la conversa entre dues persones que van ser cadells de la mateixa lludrigada. Anys que, d'un cap a l'altre, havíem compartit menjar, jocs i recer.

Em va semblar sentir un soroll i em vaig alçar d'un bot.

– Què et passa?

El meu germà feia cara de preocupat.

– Em sembla que la muntanya és viva.

– Només faltaria que també hagués mort!, com les persones i la majoria de cases –va respondre rient.

Amb veu greu li vaig respondre.

– No m'entens. Vull dir que ella coneix els nostres pensaments i es filtra en les nostres vides.

El Josep em va fitar, divertit, sens dubte esperava que li expliqués millor el meu acudit. En veure'm seriosa, va callar. I amb paraules, vaig obrir la comporta de les meves pors. Li vaig explicar que, tot seguit de formular el desig de canviar de vida, el nostre pare havia mort, la mare va acceptar la feina a la fàbrica de Sabadell i vam baixar-hi a viure. Havia tancat la casa i, més endavant, va vendre els camps. Ell m'observava, encara amb un somriure.

– Et falten un parell de criatures, digues-li al Carles quan torni.

Per no respondre vaig alçar la vista. Indiferent, la mola havia canviat de vestit; en duia un de més discret, un núvol tapava el sol. Em vaig incorporar abans de concretar el que rumiava.

– Som-hi?

A mesura que avançàvem, el meu germà feia toms a les millores que la reparació de la casa suposaria. Es feia el propòsit de venir al poble més sovint. Volia que la seva criatura també estimés tot allò. Confiava en el Julià. Va lloar les seves qualitats repassant com i quan havia canviat l'arada per la paleta. Precisament son pare, viudo d'anys, havia demanat a la nostra mare que es casessin. Ella no estava per repetir, portava temps llarg de sobreesforç amb el pare malalt.

D'alguna manera, el Josep acabava d'explicar racionalment allò que jo atribuïa al poder màgic de la muntanya. Ell tenia raó. Vaig pensar que era el moment adequat per informar-lo que teníem intenció d'adoptar una nena òrfena d'Àfrica, ja n'havíem iniciat els tràmits. Jo desitjava que el Carles pogués accelerar-ne la velocitat durant el seu viatge.

El meu germà caminava davant meu i ja érem a prop del poble. Quan vaig poder posar-me al seu costat, em vaig adonar que un rocle de veïns ens esperava. Entre ells hi havia les dues dones a qui havia sentit enraonar de la finestra estant. Els vam saludar i vam estar una estona amb el tema de la comparació entre passat i present. Mentre escoltava, vaig mirar amunt. La muntanya, llunyana i altiva, anava mudada de llum més potent que una estona abans. Ja no tenia por del seu art. Després d'anys, per fi havíem fet les paus.

En arribar a casa vam fer paquets. Dinaríem en una pausa del viatge. Quan vam tenir les coses a punt, vam tancar finestres i portes. En el moment en què el meu germà posava el cotxe en marxa, vaig observar a la pantalla del mòbil un missatge. Era del Carles. Pel febrer ens donaven la nena.

Ben aviat el poble quedaria a la nostra esquena.

Abans de perdre de vista la muntanya estimada, la seva bellesa feréstega i canviant, vaig tombar el cap a mirar-la. Vaig somriure i, sense poder evitar-ho, li vaig donar les gràcies pel present que acabava de rebre.